

Citation style

Stellner, František / Stellnerová, Šárka: Rezension über: Pavel Benedikt Elbl, Maršál Bernadotte. Z bitevního pole až na královský trůn, Třebíč: Akcent, 2015, in: Český časopis historický, 2016, 3, S. 854-855, DOI: 10.15463/rec.334779202

český časopis historický

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

dě. Jezuité tomuto zloduchovi na českém trůně věnovali značnou pozornost i v řadě svých školních her. Ty nedávno zpřístupnila pěkná edice, na níž se podílela Alena Bočková s dalšími kolegyněmi a kolegy.¹ Odsudky Václava IV. nejsou v katolické literatuře samoúčelné, ale bezprostředně souvisejí s akcentací zpovědního tajemství a ušní zpovědi (v reformaci negované) vůbec.

Edice Aleny Bočkové s doprovodnými analytickými studiemi je příkladnou ukázkou precizní práce. Je zjevné, že autorka své téma dokonale zná, a tak mohla předložit práci, která je přínosem pro filology i historiky. Sama na jednom místě poznamenává (s. 165), že se se zkoumaným dílem „svým způsobem“ sžila. I tento výrok jí slouží ke cti. Je pozoruhodné, jak jsou její vlastní vstupní texty úsporné (tedy nehýří nadbytkem slov) a současně sdělné a výstižné. Perfektní edice docení jistě nejen odborníci.

Ivana Čornejová

Pavel Benedikt ELBL

Maršál Bernadotte: z bitevního pole až na královský trůn

Třebíč, Akcent 2015, 589 s.,
ISBN 978-80-7497-070-2.

V loňském roce vyšly dvě knihy moravského historika P. B. Elbla, pracovníka Regionálního muzea města Žďáru nad Sázavou. (Vedle životopisu maršála Bernadotteho Elbl vydal také titul *Holocaust, Spojenci a Osvětim*:

znepokojující pravda o tom, co Spojenci věděli o vyhlazování Židů a koncentračním a vyhlazovacím táboře Osvětim, který vybočuje z jeho specializace na dějiny napoleonské éry.) Bernadotteho biografie je autorovým čtvrtým životopisem osobností z doby napoleonských válek, před tím psal o Talleyrandovi, Bagrationovi a Lannesovi.

Kniha nezapře autorovo nadšení pro vojenské dějiny. Nemá úvod, kde by se autor věnoval metodologii či komentoval a klasifikoval použité zdroje, především archivní povahy. Aniž by Elbl zasadil životopis do složité éry konce francouzského absolutismu a Velké francouzské revoluce, ihned se pustil do líčení Bernadotteho vojenské dráhy. Jeho původu a rodině však věnoval jen minimální pozornost. Největší část populárně vědeckého životopisu tvoří popisy válečných tažení a bitev, jichž se Bernadotte účastnil. Elbl plasticky líčí jednotlivá střetnutí a soustřeďuje se na Bernadotteho úlohu a kariéru. Tyto pasáže jsou čtivé, ocenění je nadšenci pro vojenské dějiny.

Problémem je, že autor se rozhodl pojmut „švédskou“ část Bernadotteho života jen zcela okrajově. Pokud to bylo záměrem, je titul knihy zavádějící, neboť čtenáři očekávají, že se v knize dostane náležité pozornosti i politickým a kulturním dějinám Švédska v letech 1810–1844. Bernadotte strávil ve francouzské armádě třicet let, zatímco ve Švédsku čtyřiatřicet roků, a přesto „Švédské pasáže“ zaujímají v knize výrazně menší místo. Autor se neorientuje ve skandinávských dějinách, nezabývá se „druhým životem“ Karla XIV. Jana (například název pro hříbky nese ve švédštině jeho jméno), ani jeho roli podporovatele umění a stavitele mnoha zámků. Při líčení jeho výběru za švédského následníka je například opomenuta řada jiných kandidátů, kteří odmítli vydat se na mrazivý Sever. Dějiny opozice

1 Kateřina BOBKOVÁ-VALENTOVÁ – Alena BOČKOVÁ – Magdaléna JACKOVÁ – Martin BAŽIL – Eva PAUEROVÁ – Jan ZDICHYNEC – Zdeněk ŽALUD (edd.), *Jan Nepomucký na jezuitských školních scénách*, Theatrum neolatinum – Latinské divadlo v českých zemích, svazek I., Praha 2015.

ve švédské monarchii jsou podány zjednodušeně a bez hlubšího porozumění.

Autor neumí švédsky, takže se nemohl opřít o kvalitní životopisy a studie švédských autorů (J. Almén, T. Blom, S. Boberg, E. G. Geijer, Y. Hauge, T. T. Höjer), ani o švédské nevydané či vydané prameny. Soudě podle seznamu literatury na konci knihy, Elbl vycházel z českých, anglosaských a francouzských zdrojů. Poněkud zavádějící je ovšem například položka RUSSELL Lord z Liverpoolu, *Bernadotte: maršál Francie a král Švédska*, London 1981. Proč Elbl chybně přepsal autorovo jméno a proč překládal název knihy, která vyšla pouze anglicky?

V poslední kapitole se autor na dvaceti pěti stránkách z celkových téměř šesti set (589) věnuje vládě Karla XIV. Jana. V textu je jeho jméno přepisováno podivně jako „Karel Johann XIV.“, autor si plete „komorníky“ s komořímí, nejvyššího dvorského maršálka s „dvorním velkomaršálem“, „agenty“ s diplomaty, „prince“ s knížetem. Tvrdí také, že se Vasovci v Norsku „nikdy netěšili velké podpore“, což ani nemohli, neboť tam nikdy nevládli. Norsko bylo ke Švédsku formálně připojeno za vlády Karla XIII., který pocházel z holštýnsko-gottorpské dynastie. Připomeňme, že Vasovci vymřeli v 17. století. Autor také nezná tituly švédské aristokracie.

Je chvályhodné, že má kniha obrazovou přílohu, ale problém je její kvalita. Řada obrázků je nekvalitních, připojený rodokmen v angličtině, je bez uvedení zdroje okopírován z jiné knihy. V knize nejsou uvedeni recenzenti ani zodpovědný redaktor.

Elblova kniha nesplnila očekávání čtenářů, že se jim do rukou dostane poutavý příběh jednoho z nejúspěšnějších mužů napoleonské éry. Místo toho mají další

z mnoha popularizujících kompilací o válčení na přelomu 18. a 19. století.

František Stellner –
Šárka Stellnerová

19. a 20. století

Milena LENDEROVÁ – Martina
HALÍŘOVÁ – Tomáš JIRÁNEK
Vše pro dítě! Válečné dětství 1914–1918
Praha, Paseka 2015, 280 s.,
ISBN 978-80-7432-499-4.

Monografie čerstvě ověřená cenou Magnesia litera za rok 2015 konceptuálně rozvíjí sociálně historického bádání o dějinách dětství. Pokud dojde k propojení tohoto historiografického trendu s jedinečnou historickou situací, v daném případě první světovou válkou, vznikne velmi zajímavý a podnětný text, který může oslovit i širokou veřejnost. Metodologické prokřížení dětství s válkou pak přináší velké množství témat a badatelských postupů. Záleží na zkušenosti a připravenosti autorského týmu, jak s touto nabídkou naloží.

Milena Lenderová a její tým si kromě obecného úvodu, jenž charakterizuje proměnu každodenního života v českých zemích během světové války, vybral šest nosných témat, které tvoří samostatné kapitoly: Jsou jimi dětská válečná každodennost, válka a škola, děti jako válečná pracovní síla, limity válečné sociální péče, výživa a zdraví dětí a děti bez domova, tedy děti internované, vězněné a uprchlé. Samozřejmě se jedná o pochmurné bádání a ještě smutnější čtení, které je ale napsáno čtivě, obsáhle a velmi detailně. Vyplyvá z něho, že děti se staly navzdory propagandistické devize „Vše pro dítě“ součástí nejen

